

ABONAMENTELE

IN TOATA ROMANIA: Pe an... Pe 6 luni... Pe 3 luni... IN STRAINATATE: Pe an... INSERZIONI SI RECLAME: Linia de 30 litere petit, pagina IV, 30 bani... Reclame 2 lei noi linia.

TIMPUL

ESE IN TOATE ZILELE DE LUCRU.

BIUROUL REDACTIEI SI ADMINISTRATIEI: PALATUL DACIA.

Un numar in Capitala 10 bani.

ANUNCIURI

Se primesc in strainatate: La D-nii Haasenstein & Vogler in Vienna, Wallfischgasse 10. A. Oppelik in Vienna, Stubenbastei 2; Rudolf Mosse in Vienna, Seilerstasse 2; Vincenz Hradicka in Vienna, Teinfaltstrasse 17; Philipp Lob in Vienna, Eschenbachgasse 11; L. Lang & Comp. in Pestha si Havas-Lafite-Bullier & Comp. in Paris.

Scrierile nefrancate nu se primesc.

Articolele nepublicate se vor arde.

Un numar in Distriete 15 bani.

Inaltimena Sa Domnitorul, in audienta ce a acordat eri Prezidentului Comitetului electoral al conservatorilor si al centrului, a declarat, ca este vointa Sa nestrămutata ca alegerile sa fie lasate libere, si a asigurat, ca Guvernul va respecta aceasta Inalta vointa. Avis alegătorilor Senatoriali!

BULETIN TELEGRAFIC

Serviciul privat al „TIMPULUI.”

(Agenția Havas).

Viena, 16 Aprilie.

Să telegrafiază din Petersburg cu data de azi ziarul „Politische Correspondenz.” Campania diplomatică s'a terminat. Turul va pleca probabil in 19 Aprilie la armată.

BUCUREȘTI: APRILIE

Pe ce se întemeiază guvernul pentru a explica (câci de justificare nu poate fi vorba) fâțișca călcare de lege, ce a comis-o prin noua și pripita convocare a alegătorilor Senatului pentru zilele de 9, 11 și 13 Aprilie?

Iacă intru aceasta raportul consiliului de miniștri către Domnitor, așa cum figurează in „Monitorul Oficial” de ieri:

Prea înălțate Doamne,

Prin domnescul decret din 24 Martie din urmă sub No. 693, colegiurile electorale pentru an nou Senat au fost convocate in zilele de la 21 până la 26 Aprilie curent.

Termenul acesta a fost adoptat in vederea asigurării de pace ce lumea era in drept a crede întemeiate, in urma încheierii protocolului de la Londra.

Din neașteptare, aceste asigurări merg spre zădărnire: scriile ce guvernul înălțimii voastre primesea, in acord cu îngrijirile cabinetelor și opiniilor europene, ne arată rebelul ca iminent, și un rebel care amenință neutralitatea noastră pentru a cădea mântuirea României, in timp de aproape un an, a făcut stătea sacrificii.

Situaținea politică devenind ast-fel din zi in zi mai îngrijitoare, ea poate trece prin faze neprevăzute și neașteptate.

In fața acestor împrejurări critice, guvernul nu poate și nu se cuvine să alege și să otărăască de la sine linia de armare ce va fi a se adopta. Este dar bine, este constituțional, este imperios cerut de forța lucrurilor ca in momentele supreme actuale, puterea executivă să lucreze in deapronpe și continuu consultare, într-o înțelegere cu glasul naționalei, reprezentat prin legiuitorii sale corporul legislativ.

Art. 123 din Constituținea nu trebuie să rămâie o literă moartă și încă mai puțin noi, consilierii tronului, am putealua asupra-ne d'a adopta singari definitive rezoluținea in vederea unui viitor bil de indemnitate; câci aici nu se atinge numai de necesități administrative, de casuri urgente de un ordin secundar! Se atinge de interese mari naționale nade însăși țara are dreptul și datoria de a și zice otărătorul său curent!

Și așa fiind față ca chestiunul atât de importante, față cu un articol pozitiv al Constituținea, guvernul nu s'ar putea opri prin o dispoziținea de simplă procedură electorală, spre a amâna convocarea corporiilor legiuitoare poate pentru ziua de a doi-zi, poate pentru o epocă presărtărie, când forța maioră se va fi supăstănit deciziunilor naționalei.

Respectuos dar venim a supune la aprobarea Înălțimii Voastre alătoratul decret,

prin care se convoacă colegiurile electorale pentru Senat in termenul cel mai scurt posibil.

Suntem, cu cel mai profund respect,

Prea înălțate Doamne, Al Măriei Voastre,

Prea plecați și prea supăși servitori.

Președintele consiliului miniștrilor, ministru de interne și ad-interim la finance, I. O. Brătianu.

Ministrul afacerilor străine, Mihail Kogălniceanu.

Ministrul agriculturii, comerțului și lucrărilor publice, I. Docan.

Ministrul justiției, I. Câmpineanu.

Ministrul de rebel, general Al. Cernat. No. 283.

București, 3 Aprilie, 1877.

După cum vedem, explicarea guvernului e aceasta: Războiul iminent între Rusia și Turcia pune țara in cea mai gravă poziținea și reclamă o urgentă hotărâre pentru cazul prevăzut in articolul 123 din Constituținea, care sună:

Art. 123. Nică o trupă străină nu va putea fi admisă in serviciul Statului, nică ocupa teritorial României, nică trece pe el, de cât in puterea unei anume legi.

Așa fiind, guvernul nu s'a putut opri prin o dispoziținea de simplă procedură electorală și a convocat colegiurile electorale in termenul cel mai scurt posibil.

Să esaminăm acum chestia din punctul de vedere al dreptului nostru public.

Articolul 46 din legea electorală rostește:

Art. 46. Colegiile electorale se convoacă prin decret Domnesc.

Ministrul de interne comunică această primărilor orărilor de reședință, cari, prin înțelegere cu primării din cele-alte comune ale districtului, convoacă pe alegători cel puțin cu 21 zile înainte de termenul fixat pentru alegeri.

Alegerile se fac succesiv pe colegie.

Cel puțin 21 de zile trebuie dar să treacă de la convocarea Primărilor până la prima zi a alegerilor.

Și pentru ce oare legiuitorii din Constituținea au cerut aceasta? Pentru ca să dea timpul necesar alegătorilor de-a se sfătui, de-a se înțelegere asupra principiilor și asupra personelelor, de a se explica in întruniri libere. Libertatea presei și libertatea întrunirilor, pentru a profita Statului in cel mai important act al vieții publice, in chiar fixarea reprezentării naționale, reclama neapărat un timp oare care spre a fi puse in practică și a lumina opinia cetățenilor. Acest timp de preparare esențială este hotărât de lege la minimum de 21 zile, și a suprima acest timp legal este identic cu a suprima libertatea presei sau libertatea întrunirilor in fața unor alegeri.

Să vedem acum și faptele.

Senatul s'a dizolvat la 28 Martie, decretul cel vechiu de convocare a fost datat de la 24 Martie, el fixa alegerile pentru 21 Aprilie și zilele următoare, lăsa dar 7 zile pentru a ajunge pe la toate primăriile din țară și a fi publicat și de aceste conform cerințea legne; câci de la convocarea făcută de Primari, și nu de la convocarea prin decret domnesc, trebuie să treacă cel puțin 21 zile până la alegeri.

Dar să presupunem chiar, că însuși vechiul decret de convocare de 24 Martie ar fi fost deja actul de

convocare din partea Primărilor, totuși prima zi, in care o alegere ar fi fost după lege posibilă, era cel puțin cu 21 de zile după acel 24 Martie, adică de la 14 Aprilie înainte.

Guvernul dar revocându și acel decret de la 24 Martie și fixând printr'un alt decret alegerile deja la 9 Aprilie, a violat netăgăduit art. 46 din legea electorală.

Dar a violat mai mult. A violat, precum am susținut in numărul nostru de ieri, însuși Constituținea in spiritul ei fundamental.

Când, din cauză de împrejurări grave și de forță majoră, un ministru se crede silit a viola o lege, d. e. a face o cheltuială in contra legii comptabilității, el reparază acest act nelegal prin cererea unui bil de indemnitate și dacă corpurile legiuitoare îl acordă, atunci actul a devenit legitim sau cel puțin legitimat.

Dar in cazul de față această reparare constituțională este cu neputință. Căci violarea legii este in chiar unul din actele alegerii noului Senat, ea vițiază acest corp in chiar originea lui legală. Cine să poată acorda un bil de indemnitate pentru o asemenea călcare de lege? Insuși noul Senat, care tocmă el este atacat in fundamentul său legal prin aceea călcare!

De sigur nu!

Un alt Senat, care ar veni după acesta și care fiind el regulat ales și constituit, s'ar indura asupra predecesorului său și l'ar legitima?

Dar acesta e un non-sens constituțional de a se da biluri de indemnitate— nu guvernelor, ci Corporiilor legiuitoare.

Și cum ar rămânea atunci cu toate legile votate de un Senat nelegal? Ar trebui să vie un Senat legal să le legitimeze sau să le anuleze?

Cercul vițios este vederat, este vederată neputința juridică de a justifica vre-o dată noul act al guvernului radical, este vederată asemenea ignoanța culpabilă a unor miniștri, care nu au înțeles că sub aceea „dispoziținea de simplă procedură electorală” de care vorbesc, se ascunde legalitatea unui corp legislativ.

Constituținea este suspendată in o parte fundamentală a ei, in însăși existența legitimă a reprezentării naționale.

Ori care va fi rezultatul nouelor alegeri, Senatul viitor nu este și nu poate fi reprezentarea legală a țării.

El nu poate avea decât o însemnare (și de aceea sfătuiam pe toți amicii noștri politici de a lua parte la alegeri): însemnarea de a fi un nou strigăt al țării in contra regimului incapabil și revoluționar, care a adus existența legală a statului nostru in grava poziție in care se află.

Datoria tuturor conservatorilor, tuturor oamenilor cu avere, tuturor oamenilor cu minte, tuturor oamenilor cu inimă este de a alerga la urna electorală pentru a scăpa țara și pe Domnitor din mânele unor Miniștri, care după ce prin o nepilduită ușurință au dizolvat Senatul și au închis glasul țării in

mijlocul crizei orientale, venită acum a falsifica însăși nașterea reprezentării naționale și îndrăsnită a indemnna pe Domnitor să pună iscălitura sa pe un act de nereparabilă violare a legii și să silească ast-fel pe adevărații dinastici și constituționali de a cita articolul 93 și articolul 92 din Constituținea, care rostește:

„Domnitorul nu poate nică o dată modifica sau suspenda o lege și nu poate scuti pe nimeni de la executarea ei.”

Insă „Persoana Domnitorului este neviolabilă. Miniștrii lui sunt răspunzători!”

In urma înaltei asigurări care am publicat mai sus, ne permitem căte-va întrebări.

De ce s'a violat legea electorală și Constituținea, publicându-se alegerile într'un termen așa de scurt încât cetățenii n'au vreme, nu numai să se consulte, dar nică poate să cunoască termenii? De ce s'a numit la Vâlcea prefect d. Simulescu, destituit sub acest guvern chiar pentru ingerințe in alegeri? De ce d. Brătianu s'a dus la vie și a convocat acolo prefectii de Argeș, Teleorman, Vâlcea, și Oltul, pentru a le da instrucțiunile sale in campania electorală? De ce consiliul de miniștri deliberează și ia hotăriri d'a se combate candidatura cutărui sau cutărui cetățean?

Să sperăm însă că, dacă guvernul, in urma înaltei vointe a M. Sale Domnitorului, nu se va mărgini in legalitate, corpurile electorale il va constrânge la aceasta.

APOI DA!

Cerem ertare cititorilor noștri deprinși cu vorbe de bună-cuviință!

Acela, care ar voi să zugrăvească pe dracul, ar trebui să își aleagă colorii negre; acela, care ar voi să ne învețe de cuc, ar trebui să și cânte pe limba: noi vorbim de radicalii și— să ne fie ertare!

In sfârșit și societatea omenească este o parte din lumea stăpânită de legi neștiutate: și într'ea tot, ce nu se poate împreuna, se respinge. Aceasta dă capetelor seci dreptul de a se consuma in luptă zădărnice contra capetelor senine.

Capetele luminate au așezat viața europeană pe temelii liberale și egalitare, rezervând numai privilegiul, pe care vrednicia il dă fie-căruia in deosebii; capetele seci recunosc principul libertății și al egalității; nu vor însă și nică nu pot voi să recunoscă și privilegiul vredniciei, ci caută să îneargă mai departe. Aceasta e deosebirea între Noi și Voi: noi voim să conservăm, ce este; voi ați voi să faceți cum nu poate fi. Lupta noastră e dreaptă— o recunoaștem, căci călă-vreme vrednicia personală va hotări partea de învinsire, pe care tot omul va trebui s'o aibă in viața publică, voi veți fi destinați a răsuși pământul de corăbii, iară noi vom fi povățuitorii societății.

Apoi da! Lupta vă este dreaptă, dar nu mai puțin zădărnice, de oare-ce asupra noastră nu veți lua biruință. Chiar dacă ne-ați tăia capetele, nu pe noi ne veți fi birnit: veți fi birnit societatea!

Și pentru ca societatea să nu vă cauză prădă, suntem datori a ne călca pe inimă, a ne lepăda de lucrarea noastră pacinică și a intra in luptă contra noastră. Ați voi să faceți ca lumea să fie deopotrivă cu voi: noi voim ca ea să rămâie precum a lăsa-

t-o Domneze și când vedem că încercați a o demoraliza suntem datori a ne cobori la nivelul vostru și a vă combate in felul vostru, cu armele voastre și cu lipa-vă de bună-cuviință.

Această ne justifică intru a reproduce din „România” de la 29, 30 și 31 Martie, numărul de Paști al Românului, următoarele: „D'ALE CONSERVATORILOR.”

„Un popă, s'a condamnat zilele acestea in „Ludre et Loire, (Francia) la 15 ani de muncă silvică pentru atentat la podoare, comis asupra unor miei băieți și fetițe pe cari îi chema in sacristia și in camera sa sub pretest de a i prepara pentru prima comuniune.

Abatele Léon Choissard a corupt mai mult băieți și fetițe din parohia sa.

Dac'am descrie neroșinata sa purtare, ori-cari ar fi termenii cu cari ne am servi, s'ar zice că facem un atentat la podoarea publică.

Ne vom abține deci de a da detalii asupra acestei afaceri monstruoase.

Ni se spune însă că acest preot in virstă de peste 50 ani, „s'a dat la o desfrânare ce întrece tot ce imaginaținea cea mai coruptă a putut închipui sau visa vro dată in antichitate și in timpul modern.”

Părintele Choissard nu neagă nimic din ceea ce i se impută, zice chiar că „ast-fel a procedat” cu toate fetele ce a preparat pentru comuniune.”

„Foamea, ce domnesc in Germania întrece tot ce și poate cine-va închipui mai oribile. Intre alte fapte se narează următorul: doi țărani se presintă la un proprietar din Nawawes, îl cerură voia d'a lua un câne ce murise de două zile. Proprietarul consimți, dar le zise: ce vreți să faceți cu el? Vrem să îl mâncăm, răspuseră, ne este foame. Il mâncară.”

„In Reichstag, s'a propus a se mări léfa ambasadorei Germaniei la Londra cu 37,000 franci câci cei 150,000 ce are deja nu sunt de ajuns spre a da prânzuri diplomaților englesi.”

„2,000 morți, de tifus famelică in Silesia (după documente oficiale).”

„Un episcop, fu împușcat de curând in California. Prea sântia sea Lee formase o bandă de tâlhari pe care o comanda in persoană, in detrimentul serviciului divin— in tocmă ca colegii săi din bandele lui Don Carlos.—Intre alte episcopul Lee năvăli, acum un an, cu ceata sa asupra unui numeros convoi de emigranți, ce veniau in California, și in câte-va minute grații activității sale, 120 de bărbați, femei și copii fură trămiși in împărăția cerului d'acești fanatici.

Fostul episcop, condamnat de Curtea supremă, a fost esecutat in locul chiar unde comisesse oribila crimă ce am menționat.

„O familie” de lucrător in Berlin murind aproape de foame găsi un medic care vru să le vie in ajutor. Medicul intra într'un fel de beci infect, unde zăcea o familie întreagă, in sdranțe. Toți erau bolnavi și tălă in agonie morții. Acești oameni spu medicului că de două luni nu se nutresc de cât cu ceea ce adună in gunoierul căsarilor, și că sunt siliți a mânca aceste substanțe putrede fără a le ferbe, neavând cu ce face foc.”

Toate aceste sunt d'ale Conservatorilor. Câtă perfidie și câtă lașitate! Astă-zi, când simt, ca țara începe a selumina, cu ea începe să judece, că românii tipă după vrednicie, nu mai au cetezarea de a combate de-a dreptul biserica și ordinea socială, ci le apucă de din dărăt și aruncă picături demoralizatoare in societate. Au combătut biserica română in preoții ei, când au văzut apoi, că lumea s'a revoltă, ei se retrag ca șarpele înșăpăimântat de lumina flăcărilor și încep a combate biserica „indeoxyte” și a și pregăti terenul pentru o combatere mai directă. Au combătut pe

conservatorii în numele poporului; când apoi ved, că poporul începe să simtă, că interesele lui sunt identice cu ale conservatorilor, încep a combate indeobște averea. Aș combătut ordinea socială în numele libertății; când apoi ved că societatea începe a se convinge, că libertatea este identică cu ordinea socială, încep a combate indeobște asprimea disciplinară.

Dar na! așa nu ne mai prindeți. Sconateți-vă frunțele la lumina și apoi combateți-ne de-a dreptul.

Apoi da! Intr'un înțeles suntem aristocrație! Suntem aristocrația morală, aristocrația averii, aristocrația trecutului și aristocrația inteligenței, suntem biserică, avere, cultură și vrednicia în alianță spre a ne lupta contra voastră și pentru societate. — Așa ne știți și așa ne combateți!

*Luminați-vă și veți fi, deopotrivă cu noi; iară dacă nu sunteți vrednici de lumină, Dumnezeu să vă erte!

STAREA ECONOMICĂ ȘI FINANCIARĂ A ROMÂNIEI

État économique et financier de la Roumanie, d'après les Documents officiels. Par le Lieutenant Colonel Alecsandri.

În strimptorarea noastră de astăzi era lucru natural, ca toți bărbații de mai multă ori mai puțină competență să caute ași da seamă despre situația noastră economică și financiară. Nu mai puțin natural era, ca preocupat de luptele politice zilnice, un partid să aruncasupra celui-alt vina, de a fi fost cauza răului. La pagubă oamenilor se cerea. În mijlocul acestei certe d. Colonel Alecsandri vine ca om pacinic și în loc de a invinováți pe unii ori pe alții, ne vorbește în numiri adunați cu multă osteneală și așază în tabele, care fac ori ce discuțiune de prisos.

*În materie de căi ferate am debutat cu două rețele, — zice d-sa, — care la un loc fac o întindere de 1143 kilometri; cu câte 270,000 franci kilometrul și purtând un interes de 7 și jum. la sută, adică o anuitate de 22,491,000 franci și aceasta la anul 1868, în momentul, când veniturile noastre nu se urcau peste suma aproximativă de 70 milioane.

Spre a ne da seamă despre o asemenea aberațiune e destul să recităm expunerile de motive, și discursurile de pe acel timp. Din aceste vom vedea cum insuficiența de noțiuni economice asociată cu vanitatea națională pot să imblânzească nenorocirile publice. Oamenii își făceau cele mai strălucite iluzii de traficul căilor noastre ferate.

Apoi autorul ne arată rezultatele acestor iluzii în următoarele tabele.

Linia București-Giurgiu.

57 kilometri.

Venit:	Cheltuieli
1870—1,139,466—57.	696,932—76
1871—1,011,685—11.	722,376—00
1872—1,970,718—87.	954,714—52
1873—969,110—11.	676,778—16
1874—968,157—70.	682,364—11
1875—806,536—19.	655,921—65
1876—811,648—30.	684,875—83
6,877,318—85	5,104,013—03

Adică:

Venit curat pe ce 7 ani... 1,773,305 — 82
Venit curat anual... 253,315 — 11
Venit curat pe kilometru 3,781 — —
Anuitatea de... 2,010,000 — —
Adică pe un kilometru 30,000 — —
Scăzând din aceasta venitul curat... 3,781
Remâne a se plăti de către stat... 56,219 pe kil.

Adică venitul acestei linii nu face decât vro' 1/3 din anuitate.

Pentru linia Suceava-Iași-Roman (224 kilometri) ni se arată de la 1872 până la 1876 un venit de 13,836,565, — 33 și cheltuieli 12,177,861 — 24.

Cade anual pe kilometru un venit curat de 1,435 — 45.

Anuitatea e de 3,857,025 — 82, pe kilometru 17,665 — —

Adică statul român are să plătească în tot anul 16,179 — 55 pe kilometru.

Venitul curat e vro' 1/3 din anuitate. Pentru linia Roman-Verciorova (921 kilometri) statu plătește 18,609,750 franci, 17,326 pe kilometru, intra cât venitul curat e 7/10 din anuitate.

Rezultatul definitiv e, că statul român pentru Linia Suceava-Iași-Roman și Roman-Verciorova, care îl aduc un venit anual curat de 3,025,104, plătește o anuitate de 22,491,000.

Față cu acest rezultat ori ce discuțiune

e de prisos: plătim pentru căile ferate în tot anul câte 19,465,896 lei noi, bani buni, pentru care trebuiește să muncim.

Terminând cu acestiune căilor ferate autorul trece la darea de seamă asupra mișcării noastre financiare și ne arată că *Dacia, *România, *Societatea financiară, și *Banca de Brăila, operând cu un capital de 16 milioane au perdut la un loc nu mai puțin de cât 21,760,000.

Nu mai puțin discursagitoare sunt datele, pe care autorul ni le prezintă relativ la agricultura și comerțul.

Se credea, că liniile ferate vor urca atât producțiunea agricolă, cât și mișcarea comercială a României. Atât agricultura, cât și comerțul sunt însă niște lucrări organice, pe care un le putem forsa în desvoltarea lor și, prin urmare, tocmai void să le forșăm, le jigim. Cele 19 milioane, care trebuiau să fie plătite în tot anul, cad în sarcina producțiunii noastre agricole: e dar peste putință, ca să înaintăm în proporțiunile, în care ar fi trebuit să înaintăm, dacă nu am fi fost siliți să purtăm această sarcină. Am văzut mai sus, că venitul căilor ferate nu se sporește. Acum ni se comunică următoarele date despre mișcarea porturilor de pe Dunăre:

Anul:	bastimente:	tonajul:
1870	2067	382,648
1871	1911	239,345
1872	2033	416,212
1873	1559	349,263
1874	1439	365,525
1875	1429	307,586

Adică și pe Dunăre în cei din urmă trei ani mișcarea e mai mică de cât la anul 1870.

Alături cu aceste rezultate sunt cele privitoare la veniturile domeniile, care de asemenea scad.

Anul:	incasare:
1871	18,002,072 — 18
1872	15,266,297 — 14
1873	16,871,271 — 47
1874	15,436,150 — 10
1875	16,073,183 — 21

Adică, în loc de a se fi sporit, veniturile domeniilor scad. Se sporesc însă restanțele arendașilor:

Anul:	restanță:
1872	846,031 — 79
1873	607,241 — 47
1874	1,111,856 — 83
1875	3,133,778 — 18
1876	10,172,311 — 97

Suma... 15,871,219 — 74, restanțe până la 30 Septembrie 1876.

Față cu aceste scideri în toate veniturile și sporiri în tot felul de cheltuieli visteria a ajuns a fi silită de a face nouă impromatură spre a putea plăti cametele datorilor vechi.

Cine e vinovat de această situațiune? — Nu aceasta e întrebarea: întrebarea e cine ar fi chemat să o îndrepteze! —

DIN AFARA.

Germania. Am comunicat în numărul din urmă al acestui ziar scrisoarea, în care Principele Bismarck a făcut Reichstagului comunicare despre congediul său. În ședința de la 13 Aprilie sa urmat o lungă discuțiune asupra acestei scrisori.

Hânel contestă aserțiunea jurnalelor că propunerea sa pentru luarea în desbatere a acestei scrisori, ar fi o demonstrațiune sau o expresiune de opoziție. Cererea de congediu a principelui Bismarck este un eveniment european și a venit la un timp, când reprezentațiunea națională germană era dusă în vacanță, dînsa este datoră a 'și ridica vocea în momentul de față, spre a accentua, ce gravă nenorocire ar fi retragerea lui Bismarck în criticul moment al situațiunii esteriore. Germania poate fi liniștită, cât timp Bismarck va rămânea fidel politicii sale actuale.

Și în privința politicii interne momentul pentru concedierea lui Bismarck era nefelic: legislațiunea justiției, legislațiunea cultului sub deviza „La Caosus nu ne ducem,” mai mult încă întregul domeniu economic, au trebuință de mâna forte a lui Bismarck, de la care nu emanat, al cărui nume semnifică sistemul, după care s'a procedat în această materie. Este un semn de lăuză înțelepciune în guvernare că cererea de congediu a lui Bismarck s'a refuzat în acest moment. Un loc-

șitor de asemenea nu era de dorit; aceasta ar fi cerut schimbare Constituției, care ar fi condus cel mult la o organizațiune ad-hoc. Deci măsura luată este cea mai bună; din punct de vedere juridic, ea este neatacabilă, dacă contrasemnarea, deplina responsabilitate și pozițiunea cancelarului în fața Reichstagului rămân neschimbate, despre care oratorul așteptă informațiunii de la masa consiliului uniunii.

Dar criza aceasta probază totală imposibilitate a organizațiunii autorităților superioare ale imperiului; aci este o lacună, pe care să ne propunem a o implini la timp oportun, și pentru aceasta nu este altă cale, decât instituirea de ministere imperiale. Partida oratorului, din motive tactice, s'a lăsat de o rezoluțiune, aflând că — de și din motive formale — nu era să se câștige majoritate pentru dînsa.

Secretarul de Stat de „Bulow“ declară, că nu va avea loc nici o modificare, nici relativ la contrasemnarea, nici relativ la deplina responsabilitate a cancelarului imperiului în timpul concedierii sale.

„Bennigsen“ crede, că Reichstagul nu poate păstra tăcere în acest moment. Merită recunoștiță, că cancelarul în aceste momente critice a lăsat să fie indemnă, de a rămânea la postul său, cu toată sănătatea lui cea sdruncinată. Reichstagului s'e cuvine să dea expresiune mulțumirii, (aplaude). Să considerăm numai pozițiunea, în care a fost adusă Germania între puteri, de către imperator și cancelar, nici într'o duzină de ani, cu toată opozițiunea Austriei și a Franței, o pozițiune, ce a produs mirare și frică, și care permite acum progresul Statului în civilizațiune. Acesta este meritul imperatorului și al cancelarului, și reprezentațiunea națiunii are datorită recunoștiții. Din punct de vedere formal, mai cu seamă după declararea lui Bulow, adresa lui Bismarck este fără îndoială neatacabilă. Oratorul speră, că și în privința cesțiunilor importante politico-comerciale Reichstagul va da o declarație clară, responsabilă. Oratorul crede că este indispensabilă o ordine a organilor supreme ale imperiului, dar imposibilă în absența Cancelarului. Asemenea lucruri nu pot emana numai din inițiativa Reichstagului, și a începe asemenea lucruri într'un moment neoportun, numai ar compromite succesul dorit. Într'un stat confederativ aceste cesțiuni sunt mai greu de rezolvat de cât într'un stat unitar. De aceea pînă acum s'a procedat precut și pas cu pas. Oratorul și partida sa nici o dată n'au scăpat din vedere lacunele Constituțiunii relativ la ministerele imperiale, și nutresc și acum, ca mai înainte speranța, că lacunele existente se vor înlătura.

Și pentru guvernul imperial evenimentele din urmă n'au putut fi fără efect, să sperăm că guvernul însuși va crea instituții, spre a ușura oficial cancelarului. La aceasta va conlucra oratorul și partida sa, după revenirea lui Bismarck la afaceri. A existat în Germania o mare neîncredere, că s'ar voi un stat unitar. Numele și principiul de guvernare al lui Bismarck nu contrabalanțat în mod salutar acea neîncredere; aceasta nu trebuie să se uite. O administrațiune financiară responsabilă este necesară, poate și o unire în o persoană a administrațiunii imperiale a financiară și a aceleia a celui mai mare stat particular: Prusia. Să sperăm, că, întorcându-se cancelarul restaurat, va pune mâna cu noi la desvoltarea mai departe a stărilor interne ale Germaniei pe baza Constituțiunii existente (aplaude frenetice).

Windshorst, după un discurs mai lung asupra politicii esterne, pe care o aprobă, și asupra celei interne, pe care o combate, își exprimă dorința de a cunoaște testul ordinului de cabinet, prin care a fost congediat Bismarck. Atunci numai Reichstagul se va pronunța, dacă cesțiunea trebuie trimisă la o comisiune. Înlocuirea de mai înainte a lui Bismarck prin Delbrück a fost generală, cea de acum se pare mai par-

țială. Prin urmare întreabă pe ministrul de Stat Bulow, dacă declarațiunea de astăzi a dat'o în urma însărcinării din partea cancelarului. Bulow declară: da.

Windthorst continuă: Mă bucur. Dar voiți repeta această întrebare la fie-care declarațiune nouă. Crede că este anti-constituțională numirea de doi locușitori. Oratorul poate interpreta adresa cancelarului numai așa, că el conduce ea și pînă aci, afacerile și rămâne în totul responsabil.

Kleist-Keetow crede că după Constituție concedierea cancelarului este admisibilă. Timpul politic serios de astăzi nu schimbă legalitatea ei. Mergem prea departe cerând acum ministrul responsabil; cancelarul, ea și pînă aci, va avea influență asupra mersului politice.

Bethusy-Huc susține, că congediul cancelarului nu va opri prosperarea statului, după întreaga desvoltare de pînă acum. Toate ministerele n'ar fi putut face atata, cât a făcut imperatorul cu Bismarck. Moltke și cu armata. Lucrul principal este, că Statul nu este un complet incoherent, ci o administrațiune unitară, și pentru aceasta cancelarul va fi dat consiliile necesare.

Cu aceasta se încheie discuțiunea:

Astro-Ungaria. Cu toate știrile descurajatoare, ziarele din Viena tot mai cred că rebelul se va mai putea amâna. Răspunsul Porței la protocolul din Londra nu e adresat Rusiei în deosebi, ci tutulor puterilor europene; ast fel că Rusia, — zic cei din Viena, întocmai ca și cei din Londra, — nu are dreptul de a înainta de cât după ce puterile vor fi grăit cel din urmă cuvânt și vor fi făcut cea din urmă încercare. Se desminte știrea, că Astro-Ungaria ar fi făcut pașii pentru începerea unei noi acțiuni diplomatice; se asigură însă că ea cât mai curând va face asemenea pași. În tot cazul rămân cel puțin câte-va zile de resuflare, câte-va zile, în care spiritele se vor mai putea monta într-un-cât nu sunt încă montate.

Engltera. Ambasadorul Layard va pleca poate chiar astăzi la Constantinopol; în tot cazul până Joi va trebui să sosească la postul său. Și e probabil, că mai înainte nu va urma nimic definitiv din nici o parte.

Rusia. „Corespondența Politică“ primește din St. Petersburg următoarele: „Astăzi va avea loc un consiliu de rebel, la care și Hatmanul Cazacilor de la Don, Krasnokutsky va lua parte. Cabinetul imperial privește răspunsul Porței ca un refuz definitiv și nu primește propunerea Porței de a trimite un împuternicit special la St.-Petersburg. Armistițiul între Poartă și Muntenegru nu s'a prelungit; Muntenegru nu va începe ostilitățile de cât după ce Rusia va fi luat hotărâre definitivă.“

Cu toate acestea se asigură, că Rusia va face încă o încercare diplomatică.

De la armata de Sud se serie următoarele cu data de 9 Aprilie:

„După un ordin, ce s'a dat în cursul zilei de astăzi mâne dis de dimineață toate trupele așezate între Dnieper și Nistru, adică 6 divisiuni infanterie, două divisiuni de cavalerie și 46 baterii, vor pleca spre Tatar-Bunar, Bjezi și Hotin. Trupele așezate între Chișinău și Bender nu vor pleca de cât la 15 Aprilie spre Prut. În cercurile militare se asigură, că proclamațiunea e deja pregătită.“

Pe linia Chișinău-Ungheni de erl nu mai se dau de cât puține bilete de transport, iar mărfuri de loc nu mai se prinesc. Linia e rezervată pentru transportul de lanuri, corturi, Lafette, și alte obiecte de echipament militar. De la 7 Aprilie în toate zilele se expediază câte 13 trenuri, în cât magazinele din Besarabia cu încetul se deșartă. Dar în aceiași vreme se aduc materiale din altă parte, în cât în curând aceste magazine iarăși vor fi pline.

Corpurile de armată 9 și 12, mâine vor fi puse în mișcare spre Ismail. Se asigură, că opt corpuri, la un loc 255,000 oameni, vor trece deodată Prutul. După această armată încurând va urma însă o adouă, compusă din 4 divisiuni de gardă și din trupele din cercurile militare Varsovia și Vilna. Geandarmeria a primit ordin de a pleca la 14 curent.“

Din Asia centrală se scrie despre niște simptome îngrijitoare pentru Rusia. Beul Ocub din Kaggar, care s'a declarat vasal al Porței, adună puteri și încearcă toate mijloacele spre a agita populațiunea mohandăna contra Rusiei. El a trimis spre acest scop miș de emisari în toate părțile. În urma acestora toate cetățile și lacurile fortificate din provinciile rusești se armează și se pun în stare de apărare. Din Orenburg s'au trimis 34 tunuri și multe munițiuni la Tașkent. — deasemenea armata din Asia centrală a fost sporită cu 20,000 oameni.

RESPUNSUL PORȚII

PROTOCOLUL DIN LONDRA

Constantinopol, 9 Aprilie.

Înalta Poartă a primit comunicarea despre protocolul, care la 31 Martie 1877 a fost semnat de către întelul secretar de stat pentru afacerile externe al majestății sale britanice, de către ambasadorii Germaniei, Austro-Ungariei, Franței, Italiei și al Rusiei, precum și declarațiunile primului secretar de stat la afacerile externe al Majestății sale britanice și ale ambasadorilor Rusiei și al Italiei, care erau alăturate la dînsul. Luând cunoștiță despre aceste acte, Înalta Poartă a observat cu părere de rău că marile puteri amice nu s'au crezut de cuvînță a face ca și guvernul imperial să ia parte la discuțiunile în care era vorba de niște cesțiuni, care privesc cele mai vitale interese ale Imperiului.

Înalta considerațiune, despre care guvernul imperial tot-d'a-una a dat dovadă față cu sfaturile și dorințele marilor puteri, strânsa solidaritate care atât de norocos împreună interesele imperiului cu acele ale restului Europei, cele mai nediscutate principii de echitate, în sfârșit obligamentele serbătorești dedată înaltei Porți dreptul de a crede că și ea va fi invitată a conlucra în o acțiune, care e menită a da Orientului pacea și a stabili între marile puteri relativ la aceasta un acord pe base juste și legitime. Din momentul în care nu s'a urmat ast-fel Poarta se vede pusă în necesitatea imperioasă de a-și redica glasul contra legitimității unei asemenea act și a avisa la urmărire stricacioasă care ar putea se armeze în viitor dînt'ânsul pentru siguranța principiilor care garantează relațiunile statelor între dînsule.

Examinând mai din adins acest act Înalta Poartă a ajuns la convingerea că, dacă puterile signaturo ar fi avut mai multă considerațiune pentru păreri enunciate pe timpul conferențelor din Constantinopol, pentru rezultatele obținute de atunci pînă acum, pentru noile pericole care amenință pacea, nu ar fi fost greu, că cum-păind marile interese, ce sunt puse în joc, să se fi stabilit un acord care nu ar fi supus nici la violări de drept, nici la condițiuni inacceptabile.

Pe timpul conferențelor din Constantinopol Poarta, basată pe Constituțiunea, pe care Majestatea sa din propriul indemn o proclamase și care a realizat cele mai întinse reforme, prin care acest imperiu a trecut de la urzirea sa; bazată dar pe această constituțiune și-a dat siliță a arăta ne-dreptatea ori-cărei măsuri, care sub pretext de reformă, și-ar alege ca punct de plecare deosebirile după provincii, religioase sau după clasele de supuși, și de asemenea și-a dat siliță a arăta că tot ce ar fi contra integrității teritoriale a imperiului rămâne inacceptabil.

Acest dublu punct de vedere corespunde pe deplin condițiunilor programului englez acceptat de puteri. Acest program a pus ca principii menținerea integrității și independenței imperiului și cerea pentru unele provincii un sistem de instituții, cari se ofere garanții contra unei administrațiunii rele și a arbitrarului. Deci sistem de instituțiuni era de fapt și de drept realizat, și anume prin chiar natura acestor noi organizațiuni politice, ce s'a dat imperiului fără distincțiune de limbă, de

confesiuni ca de provincii. De atunci s'a convocat parlamentul otoman si o adunare, formata pe baza unui sistem liberal de alegere, ce in curand va putea suferi ori-ce critica fundata, si tinand-se in Constantinopol se discută in deplina libertate cele mai importante chestiuni. Daca s'a obiectat ca acest sistem de reforme e prea nou spre a produce roade imediate, atunci putem raspunde, ca aceasta obiectiune tot atat de mult s'ar fi putut face contra reformelor propuse de catre imperiul austriac, precum indeosebi contra oricarei reforme, care tocmai fiind o inovare, nu poate sa aiba la inceput efectul, pe care numai cu timpul va putea sa il produca. De alta parte pacea inlăuntru era restabilita; Serbia a fost silita a țacea, iar cu Montenegro Poarta a inceput negocierile, in care a dat dovada de cea mai mare moderatiune.

Din nenorocire, intre acestea, se ivi un alt fapt, si armările extraordinare ce se fac de cate-va luni in toata Rusia, silesc pe Inalta Poarta, de a lua masuri defensive. Aceste armări nu numai ca au impiedecat deplina linistire a spiritului, ci au produs din contra o situatie prea periculoasa. Inalta poarta poate constata cu drept cuvânt, ca nimic n'a crutat, pentru a impiedica tante indisciplinile, de a potoli nelinistia și de a menaja susceptibilitățile cele mai delicate. Fiind-că d'abaca scăpase de lungile și grele încercări, ce i-ad prăguit de agitațiunii revoluționare in toate provinciile imperiului, n'a era natural, să spera liniste, menținând altă ordine, decât n'a se consacra imediat regenerațiunii și deosebită. Deși n'a putut decât a deplănge și a cere o soluție, dar din zi în zi mai mari piedeci în împlinirea ei, pentru că necesitatea impusă de a lua măsuri militare, îl făcea numai alegea, de a cere dela popor grele sacrificii, de ași seca finanțela prin cheltuieli mari și neproductive și, înainte de toate, a se ocupa cu mijloace, de a evita un conflict, ce ar putea zgudui profund pacea continentului.

Este natural, că puterile s'au ocupat cu această situație. Inalta Poarta, din motive, ce nu mai trebuiesc relevate, a evitat până acum, de a atrage atențiunea puterilor in mod oficial asupra acestei noi și a căstii, care este de sigur cea mai serioasă dintre toate. Declaratiile, aduse la Protocolul de către esecelentele lor Lordi Derby și comitele Suraloff, oferă și Portii ocaziunea, de a arăta cabinetelor amice necesitatea imperioasă, de a pune capăt acestei complicațiunii atât de periculoase, a cărei soluțiune de a o prelungi mult încă, nu stă in puterea Inaltei Portii. In urma acestora și răspunzând la declarația Escelentel sale ambasadorului rus, Inalta Poarta notifică din parte i puterilor semnatare ale protocolului, declarațiunea următoare:

1. Inalta Poarta, observând in fața Montenegroi acea și atitudine ca și in fața Serbiei, a declarat, din libertate, principala Nicolae, înainte de două luni, că dăna nu va cruta nimic, ca, chiar cu prețul unor sacrificii oare-care, să ajungă la o înțelegere. Inalta Poarta, considerând Montenegro ca o parte integrantă a teritoriului otoman, a propus o rectificare a liniei de demarcație, avântioasă pentru Montenegro, și depinde acum dela consiliile moderatiunii cari domnesc încă in Căsting, ca această afacere se poate privi ca terminată.

2. Guvernul imperial este gata de a aduce la împlinire toate reformele promise; însă conform dispozițiunilor fundamentale ale Constituțiunii noastre, aceste reforme nu pot avea un caracter separat și excepțional — și in înțelesul acesta guvernul imperial va merge înainte cu tărbăntă, in libertate deplină și neimănă, spre realizarea acestor instituțiuni.

3. Guvernul imperial este gata, a pune pe picior de pace armatele sale, îndată ce va observa, că guvernul imperial rus ia măsuri pentru același scop. Armările Turciei au un caracter esclusivamente defensiv și relațiunea de amicie și de respect între ambele imperii dau loc speranțel că Cabinetul de St. Petersburg nu va păstra de tot singur in Europa presumpțiunea, că populațiile creștine sunt amenințate, de propriul lor guvern, cu nise pericole, sari să justifice aglomerarea tuturor mijloacelor de invasiune și de distrucțiune contra unui stat vecin amical.

4. Cât pentru deordinile ce ar putea să se ivească in Turcia și care ar putea impiedeca desarmarea și restabilirea guvernului imperial respingă cuvintele vătmăntoase prin care să dă expresia acestei idei că învaziune și că Europa nu mai se îndoaie, ca aceste deordini care turbau

pacea internă a provinciilor trebuiesc și se atribuie agitatiunilor venite din afară, pentru care guvernul imperial de loc nu poate să fie făcut răspunzător — și că prin urmare ar fi lipsită de ori-ce justifiacoe declarațiunea guvernului imperial al Rusiei de a face ca desarmarea ostiilor să atârne dela asemenea eventualități.

5. Cât pentru delegarea unui ambasador special la St. Petersburg spre a incepe negocierile in chestiunea desarmării cu guvernul imperial. Poarta nu are nici un motiv spre a refuza un act de politeță basat pe reciprocitate și impus de către conveniența diplomatică. Dar guvernul Imperial nu poate însă găsi nici un fel de legătură in acest act de politeță și intro desarmare, pentru refuzarea căreia nu e nici un motiv plausibil și pentru efectuaarea căreia un simplu ordin e destul.

(Va urma).

STUDII POLITICE

EDUCAȚIUNEA POPORULUI

Timpurile moderne au fost, precum le știm, eminamente revoluționare, sub ori-ce punct de vedere le-am considera. Ele au rapt pretatiunii cu trecutul.

Artă educațiunii n'a fost lăsată nici ea in vechiul vâg. Pedagogii nu rămaseră mai pe jos de cel-alți suavanți.

Noi vederi, ade zrate invențiuni, putem zice, fură aduse in artă perfecțiunii naturale omenești. Inainte de timpurile noastre, educațiunea era basată pe nise principii, și a priori, pe dogme morale și bisericești; pedagogia modernă și-a creat regulile, prin observațiune și esperiență, ca și celelalte științe pozitive. Asupra omului cu mijloace omenești trebuia să lucrăm și ziseră pedagogii, și numai pe această cale s'a putut descoperi admirabilele metode prin cari se transmit cunoștințele umane; numai ast-fel pedagogia s'a putut ridica la înălțimea științei. Educațiunea a devenit in mâinile oamenilor luminați o adevărată uneltă, o forță prin care se poate lucra cu eficacitate asupra ființei umane, din momentul când a făcut abia doi pași din leagăn, și până la epoca când intră ca om in societate. Ea dezvoltă, in tot acest interval, cu cel mai mare succes, aptitudinile nobile și utile; comprimă și desrădăcinează uneori pe cele nenorocite cu cari natura a împovărat adesea pe om.

Școlile, bine organizate, sunt prin urmare nise comori de prosperitate pentru națiunii și de acin s'a zis ca cel dăntău dintre popoare e acela care posedă cele mai bune școli, și dacă nu este astă-ză, el va deveni inane de sigur.

Școlari, in adevăr, prepară viitorul națiunii, căci ea este legătura ce unesca familia cu societatea; de la ea emană generațiunile ce vin pe rând a forma contingențul cel mai luminat al popoarelor. Cât de greu trebuia dar să atârne in căutarea afacerilor sociale și politice ale unei națiuni fondul sufletec ce școala scie a lăsa in inima generațiunilor!

Estă pentru ce statul, atât in vechime, dar mai cu seamă azi, după forma celor mai multe constituțiuni, s'a crezut dator să-și instruească poporul, fiind-că statul, zic unii, este marele ingrijitor al intereselor naționale. El trebuia dar să intervenia in toate aceste interese.

De aci prin urmare, și in virtutea principului că instituțiunea conservă naționalitatea, statul a mers până a impune cetățenilor cu forța, travestită sub forma de amendă sau alt cum-va, indatorirea de a-și trimite copii la școală. Această indatorire este un bine inens adus societății.

Ori cât de inderat și de utilitar ne pare însă principul politic al obligativității instrucțiunii, cu toate acestea chestiunea a lăsat un larg câmp de controversă și a ridicat in foarte dese ocazii discuțiuni fortuoase in parlament, ca și in presă. Instrucțiunea obligatorie susțin unii politici, nu este oare contrară regimului libertăților, in care avem fericirea de a trăi? Este permis a reglementa aceste vietii morale? Nu lovim prin aceasta in drepturile familiei, când constrângem pe părinti să-și instruiască copii? Și mai mult: să-și trimetă a name in școlile Statului, pentru ca meritul lor științific să poată fi in urmă recunoscut? Nu formăm prin aceasta in spirital constituțiunilor noastre o notă disordantă? Și apoi, măsură este ea oportună? Aveți destule școli și destul dascăli pentru toți copiii nostri? ... Și câte alte obiectiuni de felul acesta nu se mai pot face!

După stricta logică, Statul, in vedere cu drepturile ce constituțiunile acordă ce-

țutenilor, ar fi să nu se amestice in instrucțiunea poporului său, după cum nu ar avea dreptul să intervină, cu autoritatea sa, in nici o instituțiune privată de care publicul simte trebuință și o crează fără intrebă pe guvern. Rolul său după constituțiunile liberale, se mărginesc la stricta observațiune a legalității. Cetățenii n'ar contesta oare statului dreptul de a reglementa fabricațiunea vestimentelor, hotărând, sub pedesă de amendă, ca fle-care să poarte un costum după modelul ce l'ar da el? Și să-și compere de la fabricile sale? Dar faceți-vă școli, cum vă faceți pâine și haine, după gustul și placul vostru: Statul nu are nimic de a face cu interesele și trebuințele voastre individuale. Așa glăsuște vocea politiciii de self-governement. Libertatea învățămintului ar urma să fie proclamată in toată întregiunea ei, ca și libertatea cultului. Când se admite odată libertatea credințelor și a opiniunilor, cum se mai poate sustine obligativitatea de a frecuenta școlile pe care Statul le reglementează și le conduce? Nu este aci o impunere indirectă de credințe și de idei?

Cu toate acestea, sunt argumente de o ordine cu mult superioară care îndatorăză pe Stat a lumina pe cetățenii săi, și vom lua un episod de mare însemnătate petrecut chiar in zilele noastre, ca să ne impredăm despre această sacră datoriă ce se impune Statului, a veghea adică la instrucțiunea poporului său. In Anglia, tot-dă-una consecuență principielor sale de self-governement, în 1834, instrucțiunea era lăsată exclusiv in sarcina comunei și a inițiativei private. Poporul englez, abandonat școlilor primare conduse in cea mai mare parte diferitelor biseric, ce vietuiesc in Anglia; acel popor, zice, zăcea într-o ignoranță de plăm. Nenorocitele efecte ale lipsei de cultură nu întârziară însă de a se manifesta: mișcări comuniste se arătau mai in tot regatul și-i turburau liniștea într-un chip foarte ingrijitor. Nu mai era dară de stat cu mâinile in stn. Se numără anchete, cari să entreere tot regatul, să inspecteze școlile, și să reporteze apoi partamentelor despre starea de cultură a poporului englez. Re-sultatal anchetei fu înspăimântător. Se dete alarma. Guvernul înțelese atunci că trebuia să vie imediat și cu sume însemnate in ajutorul instrucțiunii publice. Propunerea veni inaintea parlamentului și chestiunea de principiu fu pusă pentru prima oară in 1847: trebuia, sau nu, ca statul să intervină in educațiunea poporului?

Intre alții lordul Macaulay luă cuvântul (1847) in sens pozitiv.

Nici o dată chestiunea nu fusese pusă cu mai multă petrudere, nici odată n'a fusese tratată cu mai mult tact politic, cu o elocință mai viu și mai convingătoare.

Parlamentul nu mai esită nici un singur moment. Discursul lordului Macaulay făcu epoci; Anglia se mișcă de la un capăt până la cel-alalt in favorul instrucțiunii publice. ...

„Cred, domnilor“ zice Macaulay, dupe o scurtă introduțiune, că este dreptal și datoriă statului de a se gândi la mijlocul de educațiune pentru poporul de rând. Această propozițiune mi se pare implicată in ori-care definițiune care s'a dat până azi asupra funcțiunilor guvernului. In privința estinderii acestor funcțiuni au fost multe diferențe de opinie in între oameni de geniu. Unii au susținut că atribuțiunea guvernului este de a se amesteca in toate părțile sistemului vietii omenești, a regula comerțul prin premii de încurajare și prohibițiuni, a reglementa cheltuielile prin legi sumptuarii, a regula literatura prin censură, a regula religiunea prin incușițiune. Alții merg in cel-alaltă estreme și asemenză guvernului o sferă de acțiune foarte îngustă. Dar cea mai îngustă sferă ce s'a desemnat vre-o dată guvernului de unele școlile de filosofă politică este încă destul de vastă pentru scopul meu. Asupra unui singur punct toți disputanții sunt de acord. El recunoșe in unanimitate că datoriă ori-cărui guvern este de a lua măsuri pentru asigurarea persoanelor și proprietății membrilor comunității. — O dată aceasta admisă, se poate nega că educațiunea poporului este unul din cele mai eficace medii pentru asigurarea persoanelor și a proprietăților noastre? Lăsați pe Adam Smith să raspundă la această chestiune in locul meu. Autoritatea sa, in tot-dă-una înaltă, merită asupra acestui subject, un respect particular, pentru că el avea o aversiune de guvernul active, incușițiune, interviziune. El era de părere că literatura, artel, știința trebuiesc să aibă ele însuși grijă de

sine. El nu era amic al stabilimentor eclesiastice; el credea că Statul nu trebuia să se amestice in educațiunea celui avut; dar tot el ne-a spus expres că trebuia să se facă o deosebire, mai ales într-o societate comercială și înaintată in civilizațiune, între educațiunea celui avut și educațiunea celui sărac. Educațiunea celui sărac, zicea el, este un obiect care privește aduce avuția comună. Precum magistratul este dator să intervină pentru a impiedica legea de a se intinde in popor, de asemenea el este dator să intervină pentru ca să oprească progresul hoanelor morale, cari sunt inseparabile de ignoranță. Și aici nu se poate neglege această datoriă fără pericoid pentru pacea publică. Dacă înaintă multimea neinstruită, mi-e frică că animosițiile religioase să nu produe cele mai teribile deordini! Acestea sunt propriile cuvinte ale lui Adam Smith, și ele fură cuvinte profetice. Abia de acest avis guvernatiunii noastre și predictiunea sa se împlii într-un mod ce nu se va uita nici o dată. Vorbesc de strigătele No Popry din 1780. Nu șcim dacă se găsece in toată istoria o probă mai elatantă a acestei axiome, că ignoranța poporului face proprietatea, membrii și vietile tutor claselor nesigure. Fără nici o umbră de neamulțunire, la apelul unui neban, sub de miș de oameni se resculări. O săptămână întreagă, anarhia domni peste cel mai mare și cel mai avut din orașele Entropii! Parlamentul fu asediat. Predecessorii noștri sedau tremurând pe scenele lor și accepta la fix-care moment să vază oga forțată de bandiți ale căror răcete le auziu imprejurul camerii. Păirii erau dați jos cu sila din trăsările lor. Episcopii și vestimentele lor sacre erau siliți să fugă peste acoperișuri Palatele ambasadorilor străini, construcțiunii sante prin legile tutor națiunilor, fură dărămate. Palatul ministerialul justiții fu distrus. Inchisoriile fură deschise. Hoții de codru, spânzurații de case, omorătorii, veniră să mărească numărul canalei de către care fuseseră puși in libertate. Trei-zeci și șase de focuri se aprinseră de o dată in Londra. Atunci veni respalata. Numărați pe toți nenorociți ce fură ucși, spânzurați, striviți, cari beură până ce muriră din riu de spirt care ougea pe la poalele colini Holborn; și veți găsi că nici bătăliile n'au fost perdate sau câștigate cu un sacrificiu mai mic de vietă. Și care a fost cauza acestei calamități, calamitate care, in istoria Londrii, ia loc alături cu marea pestilență și cu focal cel mare? ...

Cauza a fost ignoranța unei populațiuni care a fost lăsată in vecinătatea palatelor, teatrelor, templor, și crescă in cult și stupidă ca nise triburi de canibali tatoviți din Noua Zelanda, aș putea zice ca o turmă de bestii din Smithfield Market! ...

Acest exemplu este spăimântător: dar nu este unicul, și aci se enumeră toate resculările omuniste ce se mai facuse de la acea epocă nefastă pentru istoria Anglii. Tote au același colorit lugubru.

„S'ar fi putut comite opțiuni apoi lordul, asemenea lucruri într-o țară in care mintea agriculturului ar fi fost luminată prin educațiune, in care ar fi învătă să găsească plăcere in exercițiul intelectualul său, să venerze pe creator, să respecte autoritatea legitimă, și in același timp se caute a îndrepta retele prin mijloace pacifice și constituționale? De aci conchide apoi că guvernul e dator să aibă asupra educațiunii poporului, căci într-alt mod libertatea, averea, respectul persoanei nu mai pot avea nici-o signurață in stat. Dar dacă statul n'ar voi să ingrijiască de educațiunea poporului, care este alternativa? ...

Este universal recunoscut, prin ce mijloace trebuia să se profângă persoanele și proprietatea noastră. Dacă suprînăți educațiunea, ce mijloace ve mai rămăne? Aveți mijloace pe cari numai necesitatea le poate justifica, mijloace cari aplică pedese spăimântătoare, nu numai celor culpabili ci și celor inocenți, cari sunt însă in leğitură cu culpabilii. Vă rămăne pusele și baionetele, rouale de tortură și stălpul de bicuine, morile de disciplină, ce-lulele singuratic, coloniile penale și spânzurațiunile! Vedeti dară cum stă chestiunea. Aci este un scop pe care, după cum toți suntem de acord, guvernele sunt ținute a-l njanje. Numai două drumuri ne condac acolo. Unul din aceste drumuri este in a face oameni mai buni, mai înțelepți și mai fericiti. Cel-alalt este in a-i face infami și miserabili. Mai poate sta oare cine-va la gânduri pe cari din aceste drumuri trebuie să plecăm? ...

Dar înaintă această chestiune este un cap d'opari din ori-ce punct au privi-o și am fi poate tentați a o reproduc in întregul său, dacă nu ne-ar fi teamă că abusăm de spațiul, deja foarte mare, ce ni s'a acordat într-un ziar. Învățămintele însă ce el conține, sunt foarte pretioase, și nu zic numai din punctul de vedere

filosofic, ci sub raportul mai mult practic, fiind-că nici un popor nu simte cu mai multă înțelegere, nu înțeleg cu mai mare perspicacitate, trebuințele vietii practice. Educați poporul, le zise dară lordul Macaulay, și altminteri veți peri. El șcim cu drept cuvânt din instrucțiune o chestiune de existență socială și politică. Educați poporul! recomandă marele Washington urmașilor săi. Să vedem dacă la noi, nu e și azi trebuință să se strige din adăncul inimii și pe toată ziua: „educați poporul!“ (Va urma).

DEPEȘI TELEGRAFICE

Serviciul privat al TIMPULUI (Agenția Havas) Viena, 17 Aprilie. Se anunță că d. Cogălniceanu a adresat o circulară tuturor agențiilor diplomatice ai României, conținând că politica sa va ține a nu avea nici un interes național, a lucra pentru menținerea păcii și pentru conservarea neutralității României. Chișinău, 17 Aprilie. Mișcarea trupelor rusești ale armatei de Sud de la Obidie spre Ungheni este foarte înaintată. Aceste trupe, după plecarea sunt imediat înlocuite prin altele, venite din interiorul Rusiei. Petersburg 17 Aprilie. Este posibil, că principala Gortiacoff va acompania pe Tarul când acesta va pleca la armata de Sud. Viena, 17 Aprilie.

Se asigură că o corespondență foarte activă se proschimbă între diferitele cabinete și agenții lor diplomatice din București, relativ la atitudinea ce are a lua România in fața eventualităților grave. Se aduce că nici o putere n'a consiliat încă pe guvernământul român a se opune cu forța armată intrării armatei ruse. Constantinopol, 16 Aprilie.

Delegații montenegreni au plecat astăzi spre Odesa. Escadrole de la Marea Neagră și de la Mediterana sunt gata de plecare. Londra, 16 Aprilie.

Camera Lurdilor. — Lord Derby, ministrul afacerilor străine, respunzând lordului Grandville, esplică că Englierea a semnat protocolul numai cu singurul scop d'a obține ca Rusia și Turcia să desarmeze. Dacă Rusia și Turcia nu desarmază, protocolul devine zero. In aceste împrejurări trebne a se abține de la ori ce prevederi asupra viitorului.

Camera Comandor. D. Jenkins va propune mâne o rezoluție cu scopul d'a blama responsal dat de d. Burke, sub-secretar de Stat la ministerul afacerilor străine, in privința măcelarilor din Bosnia și Herzegovina.

CURS DE EFECTE PUBLICE SI DE DEVISE

București, 4 Aprilie 1877.

Table with columns: VALOAREA, Curtea, Oficiu, Procent. Rows include Oblig. Rurale, Impr. Oppenheim, Oblig. Domeniale, etc.

CUPOANE

Table with columns: Oblig. Rurale p. Octomb. a. c., Domeniale, Fonduri rurale, Comunele.

DEVISE

Table with columns: Paris, Marseille, Bruxelles, Anvers, Elveția, Londra, Londra domicili, Amsterdam, Viena, Berlin, Lipsca, Escoupt, Lira Otoman, Galben austr., Agio e. Argint.

CURSUL VIENEI

16 Aprilie (st. n.) 1877.

Table with columns: Metalice, Naționale, Renta in aur, Lose, Acțiunile băncei, Credituri, London, Obligațiunile rurale ungare, temezar, transilvane, Argint in mărfuri, Ducatul, Napoleonul, Marc 100.

CURSUL DE BERLIN

14 Aprilie (st. n.) 1877.

Table with columns: Acțiunile cailor ferate române, Obligațiunile române 6%, Prioritățile cailor fer. rom., Imprumutul Oppenheim, Napoleonul, Viena, termen scurt, lung.

* In sens de funcționar in genere.

